

LJUDSKA PRAVICA

TEDNIK ZA GOSPODARSTVO IN PROSVETO

Leto III.

Izhaja začasno vsak drugi petek zjutraj. — Uredništvo in uprava: Ljubljana, Breg št. 12. — Ček. rač. 16.690
Cena: mesečno Din 2.—, četrletno Din 5.—, letno Din 20.—, za inozemstvo mesečno Din 4.—, letno Din 40.—

Štev. 3b.

Glede na pomembnost zaupnega sestanka Samostojnih kmetijcev v Ljubljani, dne 20. januarja t. l. (glej uvodnik) smo se obrnili na g. dr. Viktorja Mačka z naslednjimi vprašanji:

1. Kaj smatrate za bistveno v slovenskem političnem življenju zadnjega časa?

2. Pod kakšnimi pogoji smatrate za mogoč skupen nastop vseh slovenskih skupin, ki bi se v borbi za demokracijo in narodno enakopravnost združile v močno slovensko fronto?

3. Kakšni so gospodarski smotri Vaše skupine?

G. dr. Viktor Maček je bil tako prijažen, da nam je dal spodnje odgovore. V bodočih številkah bomo objavili še razgovore z drugimi zastopniki slovenskih skupin.

1. Osamosvojitve mladine brez ozira na svetovni nazor od starih političnih koncepcij, še bolj pa od prejšnjih metod javnega dela. Mladina je proti avtoritativnim režimom, proti fašizmu — za mir — demokracijo in svobodo.

2. Slovenske fronte brez slovenskega kmeta in delavca ne bo. Kar se je dosedaj o slovenstvu pisalo, govorilo in izjavljalo, je bilo v bistvu slovenstvo meščanske plasti slovenskega naroda. Kmet se je sicer boril za slovenski jezik v šolah in uradih, ni pa ustvaril slovenskega političnega gibanja. Občutek narodne samobitnosti in borbenega slovenstva mora slovenske kmečke in delavske množice prepojititi organsko, da se dvignejo iz dosedanje narodne ravnodušnosti. Šele tako se bodo dvignili od položaja objekta do subjekta, t. j. nosilca narodne zavesti in bitnosti. Pogoj za to pa je, da se pritegnejo kot dejanski činitelji za slovenski narod. Dosedanje stanje vede v meščansko miselno posvetovljenje in poplivenje narodne kulture.

3. Solidarno uveljavljanje koristi narodu potrebnih stanov s prvenstvenim upoštevanjem kmetijskih in delavskih interesov. Zbližanje kmeta in delavca, v katerem ima kmet največjega potrošnika svojih proizvodov. Radikalna izvedba in čimprejšnja likvidacija agrarne reforme. Osredotočenje in kontrola narodnih dohodkov v Sloveniji. Dvig zadružništva, zbiranje zadružnega kapitala za ustanavljanje domače industrije. Zaščita delavstva z izvedbo že obstoječe socialne zakonodaje in s potrebnimi reformami. Uvedba prostostnega zavarovanja, zavarovanja za brezposelnost, borba proti bedi, javna dela na račun kapitala ne pa nepremožnih slojev.

Ker pa najlepši načrti ne pomagajo nič, če niso za njihovo izvedbo podani pogoji v politični ureditvi, je potrebna čimprejšnja izvedba dosedanjih zakonskih možnosti samouprave; hkrati pa naj se pristopi k taki državni ureditvi, da bodo Slovenci zase sami mogli izdajati in izvajati zakone tako gospodarske kot kulturne.

Dva dokaza

Višek rasti vsakega naroda vidimo v onem položaju, ko narod v enakopravnem odnosu s sosedi „sam si vero voli in postave“. S temi besedami je „Delavska pravica“ od 1. januarja 1936 lepo izrazila bistveno našo zahtevo po demokraciji in narodni enakopravnosti.

Naše bivše politične stranke so na to zahtevo pozabljale ali pa so jo postavljale samo mimogrede, samo z ustnicami in ne s srcem. Vsa vsebina politike bivših naših strank se je izčrpavala v boju med klerikalci in liberalci, v boju klerikalnih in liberalnih voditeljev za važna mesta v javnem, zlasti gospodarskem življenju. Tako zelo so toliko klerikalci kakor liberalci mislili samo na svojo strankarsko oblast, da so eni in drugi presojali politični položaj v državi samo pod vidikom, ali dobijo v določeni politični kombinaciji izključno oblast v Sloveniji ali ne. Zato so se liberalci vedno bali restitve slovenskega vprašanja kakor vrag križa: kajti če bi Slovenci sami odločali o svojih stvareh, potem bi liberalci bili v manjšini in bi klerikalci imeli glavno besedo. In obratno: klerikalci niso nikdar šli do konca, temveč jim je zadostovalo, da so imeli oni, to je njihova stranka, v Sloveniji oblast v rokah.

Tako je bilo, sedaj pa nastopa nov čas. Ljudstvo je sito politike, ko smo se klerikalci in liberalci klali med seboj, slovenska stvar pa je propadla. Ljudstvo hoče odločno slo-

Dva dokaza: Dne 20. januarja se je vršil v Ljubljani zaupni sestanek samostojnih kmetijcev. Zaupniki, zbrani iz vseh krajev, so reševali vprašanje, kakšno politiko naj ubere njihova skupina v novem političnem položaju. Dvoje mnenj je prišlo do veljave. Stari politiki, dosedanja voditelji skupine, so več ali manj odprto zagovarjali politiko podrepištva Pohorcem in odklanjali zavetništvo s hrvaškim narodom in dr. Mačkom, češ, če zmaga hrvaški narod, bodo Slovenijo dobili kleri-

V „Delavski pravici“, glasilu krščanskih socialistov“ pa beremo —

in to je drugi dokaz — sledeče misli: Slovenstvo nam je v skupni lasti z drugimi skupinami, ki so nam tudi nasprotne. Narekuje pa nam ljubezen do naroda, da tudi te spoštujemo in da nam je Slovenec vedno najbližji brat... Močno nam udarjajo v obraz pljuski, ki namembno hočejo narod razdvajati in mu skupne poglede na življenska vprašanja omejititi in ubiti. **To so udarci sekire na korenine in jih obsojamo v prepričanju, da pri bitnih vprašanjih Slovenci bodo v eni vrsti ali jih ne bo.** Mi bomo dovolj trdni, da nas ne sme biti strah, če naši pristaši stoje v narodovi potrebi skupaj s Slovenci drugih nazorov, kadar višja organizacija, to je narod, tako razvrstitev zahteva.

Izjave so dane, sedaj so potrebna dejanja!

Vsebina
(druga, tretja in četrta stran)

Za zdravje našega človeka — Iz notranje politike — Iz zunanje politike — Za svobodo Egipta — Gospodarstvo in politika
Poročila naših poverjenikov
Živ opomin — Dopisi — Po svetu

Javna dela v Sloveniji

„Slovenec“ od 3. januarja prinaša vest, kaka javna dela se bodo pokrajinah Jugoslavije. V Belgradu bodo celo zgradili novo živinsko bolnišnico, v kateri se bo zdravila tudi živina iz Dravske banovine, „kar bo za napredek živinoreje gotovo velikega pomena“, kot pravi „Slovenec“. Ni pa jasno ali misli pri tem tudi slovensko živinorejo. Ker „Slovenec“ govori samo o javnih delih na jugu, bomo mi malo spregovorili tudi o javnih delih v Sloveniji. Naj

navademo samo nekaj najnujnejših, ki jih je objavilo zadnja „Slovenija“, najbrže zato, da bi nadaljevala govor ministra Jankovića, ki je na zborovanju v Ljubljani govoril med drugim tudi o javnih delih pri nas. „Slovenija“ piše dobesedno:

„Neodložljive so zlasti tele železniške zveze:

1. Rogatec — Brežice — Novo mesto 100 milijonov;

2. Št. Janž — Sevnica 37 milijonov;

3. Kočevje — sušaška proga okoli 80 milijonov.

Nadalje ceste:

1. razširitev in moderniziranje ceste Ljubljana — Sušak 90 milijonov;

2. Asfaltiranje in modernizacija ceste Bled — Kranj — Grosuplje — Brežice 175 milijonov;

3. navadna gramozna cesta Kamnik — Luče 8 milijonov;

4. asfaltiranje oziroma tlakovanje ceste avstrijska drž. meja — Maribor — Ljubljana 125 milijonov.

5. nova zasavska cesta Ljubljana — Brežice 7 milijonov;

6. nova cesta iz Maribora v Prekmurje z mostovi čez Muro 25 milijonov.

Neodložljiva je tudi regulacija nekaterih rek v Sloveniji, saj nam delajo leto za letom povodnji velikansko škodo in prebivalci nekaterih dolin so zaradi tega že popolnoma obubožali. Takoj je zlasti treba začeti z regulacijo:

1. Save, kar bi stalo 40 milijonov;

2. Drave, kar bi stalo 50 milijonov;

3. Mure, kar bi stalo 30 milijonov;

4. Savinje, kar bi stalo 50 milijonov;

5. Sotle, kar bi stalo 15 milijonov;

6. Sore, kar bi stalo 10 milijonov;

7. Dravinje, kar bi stalo 18 milijonov;

8. Pesnice, kar bi stalo 12 milijonov;

9. Mislinje, kar bi stalo 1 milijon;

10. Meže, kar bi stalo 2 milijona.

Prav tako se ne sme odlašati še nadalje ureditve Ljubljanskega barja in poglobitve ljubljanske struge, kar bi stalo 30 milijonov.

Nič manj neodložljiva je elektrifikacija Dolenjske, ki bi veljala 10 milijonov, pa seveda tudi spodnje Štajerske, ker je postavila Fala daljnovod samo do Maribora, Ptuja, Ormoža in Murske Sobote in do Trbovelj, na deželi pa ni skoraj nikjer električne energije. To podoželje, pa tudi ono v Prekmurju naj bi se elektrificiralo, kar bi veljalo najmanj 60 milijonov.

Takoj je treba zidati tudi nekaj stavb, zlasti:

1. Bolnišnico v Ljubljani.

Sicer se je pa o tem že toliko pisalo, da je danes res vsaka beseda odveč, razen tiste, ki zahteva takojšnjo zidavo. Bolnišnica, ki bi vsaj za silo zadoščala potrebam in zahtevam, bi veljala 80 milijonov.

2. Prav tako so potrebne bolnišnice v Mariboru, Celju, Kranju, na Jesenicah, ki bi veljale v najskromnejšem obsegu do 50 milijonov.

3. Slovensko vseučilišče še vedno gostuje, po 17 letih še zmerom nima lastne strehe. Mislimo, da je komaj potrebno omenjati, da tako gostovanje po vseh mogočih stavbah ne samo škoduje ugledu zavoda, ampak

tudi ovira znanstveno delo in studij na njem. Za vseučilišče je potrebno vsaj 150 milijonov.

4. Poslopje glavne postaje v Ljubljani je še zmerom tisto, ki je bilo zidano v Avstriji pred pičlimi stoletji. Danes je bolj v napotje povečanemu prometu, kakor da bi ga pospeševalo. Novo postajo bi bilo treba torej nemudoma postaviti in hkrati

tu takoj začeti s pogreznitvijo proge. To bi stalo najmanj 80 milijonov.

5. Prav tako je neodložljiva stavba za sodne urade v Celju, ki bi stala najmanj 10 milijonov dinarjev.

Skupaj bi torej rabila Slovenija najmanj 1408 milijonov dinarjev za javna dela, da bi dobila to, kar ji po pravici gre.

Za zdravje našega človeka

Mesto besedila letaka, katerega nam je poslala v priobčitev Jugoslovanska ženska zveza, sekcija v Ljubljani in ki se nanaša na javno zborovanje za zgradbo nove bolnišnice, v četrtek, dne 6. februarja v mestni dvorani ob 7/7. uri, priobčujemo članek, ki ga je napisal naš naročnik-zdravnik.

Četrta zapoved Združene opozicije se po besedah Ljube Davidoviča glasi: „Ljudsko zdravje ni blago, ki si ga lahko kupi bogataš dosti, siromak pa malo ali celo nič. Pravica do zdravja je pravica vseh ljudi.“

Že iz našega poročila o stanju v ljubljanski bolnici je razvidno, kako malo pravke. Tudi nekatere druge številke nam povedo, kako je potreben bolniške nege in zdravstvene zaščite. Pri nas umre letno 1/4 dojenčev, na vasi za polovico več kot v mestu. Tudi šolska deca nam strašno umira, trikrat bolj kot v sosedni Avstriji. Odraslih ljudi pa hira po računih strokovnjakov (n. pr. dr. Matka) na odprti jetiki okrog 20.000, preko 30.000 jih je bolnih in preko 40.000 od bolezni ogroženih. To so le cenitve, kajti vseh bolnikov itak nihče ne pozna. Ljudstvo ne more k zdravniku. Še s težko odprto jetiko ne, kaj šele z revmatizmom in drugimi prehladi, katerim je tako zelo izpostavljeno. Še babice si slovenska mati ne more privoščiti. Polovica vseh mater rodi brez babiške pomoči. Teh žalostnih razmer je kriv slab 1. protituberkulozni kongresu v Ljubljani je vzkliknil predsednik slovenske protituberkulozne lige dr. Bohinjec: „Pri takih razmerah mora priti zdravstveni

polom! V tem pogledu se vršijo pri nas vse v najlepšem redu!“

Mi Slovenci pa ne samo, da hočemo preprečiti nazadovanje, mi hočemo napredek, mi moramo postati zdrav narod! Zato morajo najširše slovenske množice poznati naloge, ki so si jih začrtali zdravniški kongresi ter se boriti skupno z zdravniki za njihovo izpopolnitev. V boju proti jetiki (in seve tudi proti drugim boleznim) zahteva resolucija zdravniškega kongresa iz l. 1934 dvig življenjskega standarda (boljše življenje) posebno malega kmeta in delavca. Dalje zahteva izvajanje zakona o zaščiti delavcev, boljše bolezensko pa tudi invalidno in brezposelno zavarovanje, gradnjo cenjenih stanovanj za kmeta, delavca in nameščeca. Vse to so zahteve, ki predstavljajo prvi pogoj za zdrav razvoj našega ljudstva.

V novem letu naj „Ljudska Pravica“ še enkrat zastavi najbližjo nalogo — boj za povečanje naših bolnic in razširjenje ljubljanske bolnice v kliniko (univerzi dodeljena bolnica), ki bo omogočila, da se bodo mladi zdravniki popolnoma izšolali v Ljubljani. Kajti slozimirati, ne trpeti brez zdravniške pomoči, noče več živeti v nehygieničnih razmerah. Res je, da so danes zdravniki brezposelni in da mladi zdravniki-volontjerji zdravnikov je le navidezna, kar dokazuje uradne številke. V slovenskih bolnicah je nastavljenih 78 zdravnikov. Pri pravilni razporeditvi 1 zdravnik na 25 postelj bi že danes bolnice lahko zaposlile 240 zdravnikov. Za pobijanje jetike računa dr. Matko 50 zdravnikov za izolirne bolnice in 60 za sanatorije. Koliko zdravnikov bi zaposlile bolnice, ako bi se razširile po potrebi? Koliko zdravnikov bi potrebovale vasi (seveda plačati bi jih morala država)? Zdravnikov še zdavnaj ne bo dovolj, ako se bo zdravil vsak bolnik!

Razširite bolnice, nastavite zdravnike, dajte zdravja slovenskemu človeku!

Zdravnik.

Iz notranje politike

Ljubljana — Zagreb — Belgrad.

Sestanki delovnega odbora Združene opozicije. Trije člani radikalnega glavnega odbora v Zagrebu.

Politična poročila, ki govore o političnih prilikah v Jugoslaviji, se zadnje čase največ bavijo z vprašanjem bodočih odnosov med Zagrebom in Belgradom. Narodno vprašanje prihaja vedno bolj do izraza. V tem pogledu je treba omeniti zlasti sestanek delovnega odbora Združene opozicije v Zagrebu

Od srbske opozicije sta se udeležila sestankov delovnega odbora dr. Gavrilović in Vlaić. Sestanek je imel predvsem namen seznaniti srbsko in hrvatsko stran z današnjimi političnimi prilikami. Kakor smo že večkrat poudarili, so se združili Hrvati s srbsko opozicijo 5. maja v glavnem samo, da bi zlomili Jevtičev teror in izbojevali demokracijo v Jugoslaviji. Borba za demokracijo jih družijo še danes. Vendar pa poudarjajo Hrvati danes vedno bolj jasno tudi glavno vprašanje, narodno. Da se srbska opozicija glede tega zedini in se popolnoma rešijo tudi vsa tekoča vprašanja, se bodo vršili v bodoče sestanki bolj pogosto.

— Po teh različnih sestankih se od hrvaške strani povdarja zlasti želja, da bi se Srbi že enkrat zedinili glede narod-

nega vprašanja in ga postavili vsaj tako, da bodo mogoči ne samo razgovori, temveč tudi odkrito pogajanje. Nujno je, da pristopi v blok demokratičnih množic Jugoslavije, ki ga predstavlja danes Združena opozicija čim več skupin, ki so spoznale kam vodi pohorstvo pod to ali ono masko. Čim širše množice v

Po svetu

Rezultati volitev delavskih zaupnikov v Nemčiji bodo odslej naprej ostali tajni: Volitve se tam vršijo na ta način, da se glasuje za ali proti kandidatom, ki jih postavi oblast, ne pa delavstvo. Po vsem tem je jasno, zakaj rezultati ne bodo objavljeni.

vsakem narodu bodo spoznale pravilno rešitev narodnega vprašanja, tem bližje je rešitev. In Sloveniji? Tudi pri nas prihajajo k Združeni opoziciji vedno nove skupine. Vedno jasneje postaja vsakomur, da bo vsakdo, ki bo hotel uživati zaupanje slovenskega naroda, moral iti z njimi. Tako se postavlja k Zagrebu vedno bolj tudi Ljubljana.

Vlada in narodna skupščina.

Narodna skupščina je odgodena, ker so pohorski poslanci, ki so po raznih preobratih ostali v manjšini, začeli z zavlačevanjem in motenjem

vladnega dela. Mi smo že davno povdarjali obenem s celotno združeno opozicijo, da bo vlada pri izvajanju ob nastopu obljubljenih demokratičnih zakonov zadela v Jevtičevem parlamentu na ovire. Pri teh dogodkih se od strani vodstva Združene opozicije povdarja, da bi svobodno izvoljeni parlament popolnoma odstranil pohorce in da bi današnja izvenparlamentarna opozicija pri vsakem resnično demokratičnem zakonu bila vsaki vladi, ki bi se zato resnično trudila, najtrdnejša opora.

Občinske volitve v Mošnjah. V

nedeljo, 2. februarja, so se vršile občinske volitve v Mošnjah. Volilnih upravičencev je bilo 584. Glasovalo je 480 volilcev (82%). JRZ je dobila 298 glasov (62% oddanih, nekaj nad polovico vseh upravičencev), druga lista pa 182 (38% oddanih). O občinskih volitvah v Sloveniji smo skušali povedati svoje mnenje že v zadnji številki. Rezultati mošnjanskih volitev ga samo potrjujejo.

JRZ, krščanski socialisti, katolištvo, slovenstvo.

O razdoru med slovenskim delavstvom, organiziranim v JRZ in ljudmi, ki so vodili bivšo SLS in ki vodijo današnji slovenski del radikalne skupnosti, smo že večkrat pisali. Razdor je rodil novo, JRZ-jevsko delavsko organizacijo. JSZ stoji na dosledno slovenskem stališču. V glasilih današnjega vodstva JRZ za Slovenijo se vrste težki napadi na JSZ. Ne očita se ji sicer izdaje slovenskega stališča, temveč to, da ni katoliška, da je celo proti papežu in cerkvi. Tako pravi g. Smersu v „Kresu“, „glasilu slov. fantov“, da je naziv „krščanski socializem“ „obsojeni izraz“ in ker ga „Del. pravica“ še naprej rabi, se izprašuje: „Zares ali ni to upor zoper cerkveno oblast?“ No pa podobnih stvari smo tudi mi navajeni, zato naj raje nave-

demo stališče „Del. pravice“ oziroma JSZ glede JRZ, kakor je razvidno iz članka „Nedvoumno pojasnilo“ (štev. 3. od 23. januarja t. l.). Članek prav zanimivo pojasnjuje, kaj je današnja JRZ in pravi med drugim:

„Jugoslovanska radikalna zaednica“ je politična stranka, v katero vstopajo vsi ti isti Jugoslavlani, ki stoje na načelu državnega in narodnega edinstva in ki imajo zaupanje do sedaj vodilnih državnikov. JRZ je pa prostovoljna organizacija in noben državljani, tudi uradnik, ni siljen, da bi moral vstopiti v to stranko. Vsakdo ima pravico vstopiti tudi v kako drugo priznano politično organizacijo ali pa v nobeno.

V JRZ sede poleg državljanov pravoslavne veroizpovedi tudi mohamedanci, poleg framazonov tudi katoličani. Je to stranka, ki sloni na načelu verske strpnosti in ni versko v nobeno stran usmerjena, v njej imajo po načelu „brat je mio koje vere bio“ prostora vse veroizpovedi in vsa svetovno nazorna prepričanja, zato ta stranka ni izrazito ali izključno katoliška stranka in je tedaj katoličanom dano na prosto voljo, v njo stopiti ali ne. Tudi katoličani ne greše proti svojemu verskemu prepričanju ali disciplini, če v to stranko ne vstopijo ali če vstopijo v kako drugo politično stranko.

Noben sklep bivše Slov. ljudske stranke ali njej priključenih organizacij (obrtne, kmetijske, delavske zveze) ne obstoji, po katerem bi bivši pristaši SLS bili dolžni stopiti v JRZ, zato ne greši bivši pristaš SLS proti strankini disciplini, če ne vstopi v JRZ, ali če ne voli njenih kandidatov.

JRZ ni ne izrazito socialna, ne izrazito delavska stranka. Po njenem dosedanem delu bi jo človek sodil prej v obratnem smislu, zato delavec ne greši proti delavski disciplini, če v to stranko ne vstopi.

Ni tedaj razloga, zakaj bi slovenski katoliški delavci, ki so bili včasih pristaši SLS, morali vstopiti v to stranko in moralno voliti njene kandidate. Otroško preprost je zato, kdor se razburja, da slovenski katoliški delavci ne derje slepo v JRZ ali če v kateri občini postavijo lastne kandidate ali se odločijo za volitev kandidatov, ki niso JRZ.

Sestanki slovenskega kmečko-delavskega gibanja.

V nedeljo, 9. februarja se vrše sestanki slov. dela Združene opozicije v Soboti, Beltincih in Ptujju. Sestanki so zaradi razmer, ki vladajo, zaupnega značaja. Prva dva sestanka je sklical dr. R. Dobovišek, narodni poslanec iz Celja, ptujskega pa dr. Kukovec iz Maribora.

Iz zunanje politike

Srednji sloji — obrtniki, kmetje, mali trgovci, nižji uradniki, izobraženci —, so v politiki v mnogih trenutkih odločujoči. V večini dežel tvorijo največji odstotek prebivalstva. Zato je velikanske važnosti, na katero stran se nagnejo, ali k fašizmu, ali proč od njega. Nemški fašistom se je posrečilo v veliki meri potegniti srednje sloje za seboj. Srednji sloji so v glavnem pomagali Hitlerju na vlado in s tem izkopali svoj lastni grob. V Franciji pa so se srednji sloji obrnili proč od fašizma in pristopili k ljudski fronti, katere jedro tvori delavstvo. Ta pristop srednjih slojev k ljudski fronti se je izvršil v glavnem po zaslugi odločnega vodstva radikalne stranke, ki združuje vse srednje sloje. Ta stranka nadaljuje tradicije francoske revolucije, zahteva svobodo ljudstva in se bori proti finančnim magnatom v korist večine ljudstva.

Radikalna stranka je igrala odločilno vlogo ob padcu zadnje Lavalove vlade, ki se je izvršil 19. januarja tega leta. Laval je na zunaj in znotraj podpiral fašizem. Na zunaj je podpiral Mussolinija v abesinsko-italijanskem sporu, odlašal s podpisom francosko-sovjetske pogodbe o medsebojnem nenapadanju ter vodil finančno politiko v korist magnatov s pomočjo odredb, ki so zadevale predvsem male ljudi. V Lavalovi

vladi so se nahajali ministri, ki so bili člani radikalne stranke, med njimi sam predsednik radikalne stranke Erjo. Na zahtevo članov radikalne stranke so morali ti ministri odstopiti, Laval je padel. Odstopiti pa je moral Erjo tudi kot predsednik radikalne stranke, ker se je pokazal preveč cincavega politika. Na njegovo mesto je stopil Daladje, ki je 14. julija korakal na čelu polmilijonskega spreveda ljudske fronte po Parizu. Z Lavalom je padla glavna podpora fašizma — nekaj francoski Jeftić. Na večer padca vlade se je vršilo v Parizu velikansko zborovanje ljudske fronte. Na tem zborovanju je govoril tudi bivši radikalni minister Ko: „Z velikim veseljem povzemam besedo v trenutku, ko je minila negotovost, v kateri se je radikalna stranka le predolgo nahajala, je dejal. Sedaj smo prosti in z vami bomo korakali v skupni borbi za kruh, mir in svobodo.“

Po padcu Lavalove vlade je bila izvoljena nova, kateri stoji na čelu Saro. Saro je mož slabe preteklosti. Leta 1923 je bil izključen iz radikalne stranke, ker je vodil finančno politiko v korist magnatov. Nato je bil guverner v francoski Indokini, kjer se je odlikoval po svoji krutosti. Zato se je marsikdo vprašal, ali se je izplačalo spoditi Lavalu, da ga zamenjaš s Sarojem, ki ni dosti boljši?

Na to moramo odgovoriti: izplačalo se je! To nam najbolje dokazuje bes francoskih fašistov. Laval je odkrito podpiral fašizem, česar si Saro ne bo mogel dovoliti. Sprejeti je moral dokaj zahtev ljudske fronte: finančni komisiji na čelu je radikalni poslanec Zej, ki je kot prvi pristopil k ljudski fronti. Prva naloga, ki si jo je dala ta komisija, je bila razveljaviti Lavalove odredbe in skušati obremeniti magnate. Nadalje bo morala Sarojeva vlada takoj podpisati francosko - sovjetski pakt. Vsem političnim strankam bo morala dati za kampanjo na razpolago radio itd.

Zmage ni mogoče doseči z enim udarcem, a dejstva, da je s padcem Lavalove vlade francoska ljudska fronta zaznamovala en korak k zmagi, ne more nihče zanikati...

Društvo narodov je moralo poseči po sankcijah na pritisk javnega mnenja v Angliji, Franciji in ostalih držav. Predvsem na pritisk javnega

mnenja v Angliji. V Angliji je mirovni odbor priredil veliko mirovno glasovanje, katerega se je udeležilo 12 milijonov oseb, ki je zahtevalo mir. Pod pritiskom te zahteve po miru je moral odstopiti minister Hor in Društvo narodov poseči po sankcijah. Javno mnenje se je izkazalo kot velika politična moč. Zato se je nekaj vodilnih angleških osebnosti odločilo, da vodi borbo za mir z vsemi sredstvi naprej in sklicalo za mesec marec velikanski mirovni kongres v Angliji, ki bo dal izraza ljudski volji po miru in obsodil vse tiste, ki delajo za vojno. V Angliji vodi priprave za ta kongres Lord Cecil in nadškof iz Jorka, v Franciji predsednik Zveze bojevnikov iz svetovne vojne, predsednik prijatelj Društva narodov, predsednik strokovnih organizacij, predsednik društva rezervnih oficirjev. V Belgiji bivši minister Jannsen, predsednik organizacije mladih katolikov, v Španiji poslanik Madariaga.

Za svobodo Egipta

V Egiptu živi 15 milijonski narod, ki je tako star kot pisana zgodovina. Še danes se čudimo njegovi tisočletni kulturi, sfingam in piramidam.

Bogastvo zemlje in zemljepisni položaj sta bila nekoč vir egiptiškega bogastva. Danes pa mu prinašata nesrečo.

Egiptiška zemlja rodi najboljši bombaž na svetu. Sueški kanal pa je važna prehodna točka, ki veže Evropo in Azijo.

Egiptičani bi bili lahko najsrečnejše ljudstvo na zemlji, ako bi bili svobodni. Danes pa, ko se vse godi po volji močnejšega, pa je postalo plen imperialističnih veselil. Že Napoleon si je prizadeval, da bi podvrnil Egipt — brezuspešno. Večjo srečo je imela Anglija.

Anglija je zasedla Egipt l. 1882. Od tega leta traja borba Egipta za svobodo. Posebno burna so bila v dolini Nila povojna leta. Svetovna vojna je prinesla Egiptčanom, prav tako kakor Slovence, veliko razočaranje. Obljubili so mu svobodo. Anglija pa je izkoristila vojno in proglasila nad njim odprt protektorat. Preko Egipta je zabučal vihar ljudskih vstaj in Anglija je bila prisiljena dati Egiptu pod določenimi pogoji svobodo. Februarja 1922 je bil izpuščen na svobodo Zaglul Paša, vodja

egiptiškega osvobodilnega gibanja, ki je bil do tedaj konfiniran na otoku Malti. 1923 se je v Egiptu sestala ustavodajna skupščina in dala Egiptu ustavo.

Takoj ko je stopila ustava v veljavo so Angleži izvedli državni udar, razpustili ljudski parlament in onemogočili izvajanje ustave; nemogoče je bilo angleško nadvlado spraviti v sklad s parlamentom, ki je izšel iz ljudstva.

Leta 1930. se je 7000 delavcev iz kraja Bulah spopadlo s policijo: 30 jih je padlo pod angleškimi krogli. Z demonstracijami preteklega leta se je nadaljevala borba za osvoboditev strašno zatiranega naroda, v kateri je zopet padlo nekaj žrtev.

Hrabra borba abesinskega naroda proti italijanskemu fašizmu je imela velik vpliv na Egiptčane, ki so se pridružili gibanju zatiranih kolonialnih narodov, ki hočejo osamosvojitev. Anglija je ojačila svojo vlado nad Egiptom. Pod pretvezo, da hoče braniti Abesinijo pred napadi italijanskega fašizma je izpremenila Egipt v vojaško taborišče in postrila nadzorstvo nad upravo dežele. Zato so v Egiptu izbruhnili nemiri.

Žrtve novemberskih dogodkov niso padle zastonj: Anglija je bila prisiljena vrniti Egiptu ustavo.

Gospodarstvo in politika

V Ljubljani se je vršilo 26. t. m. gospodarsko zborovanje pod predsedstvom g. dr. Jankoviča, ministra za gozdove in rudnike. Zborovanje naj bi končno javno našlo izhod iz težke gospodarske krize — v danem primeru predvsem lesne krize, ki se je zaradi sankcij postrila do skrajnosti. Zborovanje ni rodilo tistega uspeha, katerega bi želeli, ker vprašanja na tej konferenci niso bila pravilno postavljena. Vsi govorniki, tudi tisti, ki so se oglašali iz občinstva, so očitno merodajnim faktorjem, da poskušajo reševati samo politična vprašanja, gospodarska pa puste ob strani. Minister dr. Kozulj, ki po svoji lastni izjavi ni bil nikdar strankar in politik, temveč vedno le gospodarstvenik, je skušal opozicionalcem na zborovanju v daljšem govoru dokazati, da so vsi po vrsti grešili v tem, da so reševali vprašanja preveč politično.

Kako je torej s politikom, kako z gospodarstvom? Najtežje so sankcije zadele Slovenijo. V Sloveniji sami je okrog 150 tisoč posestnikov, ki žive v glavnem od svojega gozda. Z družinskimi člani je to okrog 600 tisoč duš. Tako moramo reči, da živi 65% prebivalstva Slovenije od lesa in lesne trgovine. V članku „Sankcije, nova rana za Slovenijo“ v prejšnji številki „Ljudske pravice“ smo ugotovili: „da je lesna industrija Slovenije že pred sankcijami bila v slabem

položaju in to v veliki meri radi gospodarske politike Belgrade. Rapalska meja je slovensko zemljo raztrgala in odrezala jugoslovanski del Slovenije od morja. Ta del že leta zastonj čaka na novo zvezo Slovenije z morjem. Železniške tarife so ogromne, strokovno in denarno se lesna industrija v Jugoslaviji vodi popolnoma brez vsakega načrta. Tem težkim pogojem na se slovenska podjetnost in pridnost zastonj upirata. Kar se slovenskemu gospodarstvu posreči doseči po samostojnih naporih, podre šipad, ki sistematično prevzema vse trge, katere je imel slovenski izvoz.“ Tako se postavlja vprašanje. Slovenskemu narodu ni bilo do sedaj v nobenem oziru ugodeno. Njegovih želj in potreb, njegovih zahtev niso upoštevali. (Slovenski narod pa je slovensko delovno ljudstvo, ljudstvo slovenskih kmetov, delavcev, obrtnikov, uradnikov in malih trgovcev.) Ta narod ni bil in še tudi danes ni zadovoljen z razmerami, v katerih živi. Vprašanje našega lesnega gospodarstva je torej del slovenskega vprašanja, ki je v svojem bistvu politično vprašanje. O tem, kako bi naj rešili to slovensko vprašanje, piše „Ljudska pravica“ od svojega začetka.

Nacionalistična opozicija s poslancema dr. Lovrenčičem in Mravljatom na čelu ni govorila v tem smislu, ker ni zainteresirana

na rešitvi tega, še manj pa slovenskega vprašanja. Pač pa sta oba poslancema kritično razpoložena zborovalcev izkoristila za nekako nadaljevanje nestvarne skupščinske debate in stavljala na zborovanju, ki bi naj rešilo vprašanje našega lesnega gospodarstva, na ministere vprašanje v zadevi pre-

meščanja nacionalnega učiteljstva. V bodoče se ne sme več dogoditi, da bi na takih zborovanjih imeli glavno besedo naši „Jugoslovani“, ki so povzročitelji težkega položaja, v katerem se slovenski narod trenutno nahaja.

Poročila naših poverjenikov

Slamnjak pri Ljutomeru.

S pozornostjo stikam po vsaki številki našega kmečko-delavskega časopisa „Ljudska pravica“. Ugotovil sem žalostno dejstvo, da se še viničarji vse premalo zanimajo za ta list. V okolici Ljutomeru in Sv. Miklavža pri Ormožu in vobče v vseh vinorodnih krajih slovenskih gorc — izjema je le Sv. Jurij ob Ščavnici — živimo kakor bi se nas novo slovensko kmečko-delavsko gibanje ne tikalo. Premalo se danes viničarji zanimajo za svoj kmečko-delavski list, še manj pa za svoje strokovne organizacije, katere so jim prvo in edino pribežališče v vseh stiskah in sporih z vinogradniki. Strokovna zveza viničarjev ima sicer mnogo članov vendar je to število organiziranih proti vsem viničarjem razmeroma malo. Viničarji, kje ste ostali, da se ne pojavite ne pri svoji organizaciji in ne pri naši Ljudski pravici?!

Če nas naši gospodarji strašijo, da nam bodo plačo odtegnili se pritožimo na našo centralo, da potrebno ukrene. Če pa pride do kakšnega večjega spora, uredi zadevo viničarska komisija. Strokovna zveza viničarjev je bila ustanovljena pred dobrimi desetimi leti. Vinogradniki in šafarji bi jo rajši danes kakor jutri spravili s sveta, toda niso jo ustanovili in je tudi ne bodo razpustili. Najbolj se za razpust trudijo taki, ki prav nič ne delajo in mislijo, da so ustvarjeni zato, da uživajo sadove dela drugih.

(Op. ur. Gornji dopis nam je poslal kršanski socialist viničar-poverjenik.)

Iz Cella.

Kmetje in delavci, združimo se!
Dota naših otrok naj bodo boljši časi.
Kar si bo slovensko ljudstvo priborilo, to bo imelo.
Ne prosimo miloščine, svoje pravice terjamo.

Bodimo zavedni tudi v dejanjih, ne samo z jezikom.

Kmetje in delavci! Nešetokrat so nas speljali na led, v bodoče dobro premislimo, komu bomo zaupali.

Ce ravno so slabi časi, ne prodajajmo svojih glasov za denar.

Ce hočemo zmagati, bodimo zavedni povsod, ne podpirajmo listov, ki so proti nam, podpirajmo glasilo slovenske fronte — „Ljudsko Pravico“, plačajmo v redu naročnino, pridobivajmo novih naročnikov, da bo naš list v najkrajšem času tednik!

Delavec-poverjenik.

Bela Krajina.

(Priobčujemo sledeči dopis kmet-poverjenika iz Bele Krajine, ki nam kaže, kako trezno in jasno misli narod, obenem potrjuje, da smo na pravi poti. Priobčujemo ga kot vodilo, kako naj narod izbira svoje zastopnike v naš list. Op. ured.)

Dragi urednik! Prosim Te, da priobčiš sledeče vrstice kot prispevek k usmerjenosti kmečko-delavskega pokreta v Sloveniji.

Nov pokret, ki se čimdalje bolj širi med slovenskim narodom, nima ničesar skupnega z bivšimi slovenskimi strankami. Vežejo nas vezi s hrvaškim pokretom, ki ga vodi dr. Vladko Maček; to sodelovanje nam narekuje politični položaj in skupne zahteve hrvaškega in slovenskega naroda. Vkljub temu pa je napačna misel onih, ki trdijo, da je slovenski pokret, slovensko kmečko-delavsko gibanje nadaljevanje nekaterih strank, skupin ali zvez.

Nova miselnost je nastala iz novih — gospodarskih in političnih razmer, v katerih živimo. Ona združuje v sebi kmeta, delavca, obrtnika, malega uradnika, in končno ves narod, ker je ves narod tako ali tako prizadet. Tudi ni razlike ali je nekdo bolj ali manj veren, ker smo vsi prizadeti.

Nova miselnost si bo gradila bodočnost na skušnjah. Za predstavnike pokreta si bo izbrala izmed sebe ljudi, ki sami trpijo, ki občutijo in vidijo naše zapostavljanje; njih preteklost bo dobro poznana in nad — tako izbranimi predstavniki se bo vodila stalna kontrola ljudstva, vsakemu predstavniku se mora v bodoče ob vsaki manjši osnovni napaki onemogočiti zastopanje naroda, doma in drugje.

Dosedaj je bila navada, da so nam predstavniki izbirali drugi, mi smo šli na volišče običajno samo potrdit. Navadno se nismo nič pobrigali za njihovo preteklo delovanje. Če niso zastopali naroda tako, da bi bilo to v njegovo splošno korist, smo se za-

dovoljili z njihovimi spretnimi opravičili. Spoznanje ljudstva, da je prevarano, je prišlo navadno vedno prepozno. Narodu so tako žive njegove osnovne zahteve, tako jasna osnovna linija, da je ponovna prevara nemogoča, ne da bi sledilo prevari izobčenje. Današnji borbi Slovencev se to več ne bo zgodilo.

Do danes smo se že marsičesa naučili, čeprav smo to šolo drago plačali. Poznamo dobro razne fašistične voditelje, ki se pojavljajo med nami, četudi postavljajo še tako vabljive „ljudske“ programe. Predobro so nam znani razni „Hitlerji“ in „Musso-liniji“, kako so oni prišli na površje. Izmlisli so si blesteče socialne programe, izdajali se za goreče borce za zatiranje ljudske pravice, dokler ji ni nasledilo toliko ljudi, da so prišli do oblasti. Potem pa so ljudstvu obrnili hrbet, potem so pokazali svoj pravi obraz.

Preveč izkušenj imamo za seboj, preveč primerov v svetu, preveč ima narod volje, da bi dopustil kaj sličnega.

Kmet-poverjenik.

Ptuj.

V nedeljo, dne 9. februarja ob 8. uri zjutraj bo v gostilni Zupančič zaupni sestanek somišljenikov slovenskega kmečko-delavskega gibanja. Poročali bodo tovariši Dr. V. Kukovec, Dr. Odič, Dr. J. Sluga, Ljudevit Sagadin in Matko Kelemina. Zaupniki preskrbite si pravočasno vabila pri sklicatelju tovarišu Dr. V. Kukovcu, ministru v p. Maribor, Sodna ul. 9.

Južna Francija.

Tudi pri nas vlada „stahanovstvo“, pa ne tisto, ki ga opisuje „Slovenec“, temveč stahanovstvo po evropskem in ameriškem sistemu. Tudi ni cilj francoskega „stahanovstva“ povečana storitev v korist delavstva, temveč povečana storitev v korist rudarskih premogokopnih družb. Zato je prvi uspeh francoskega „stahanovstva“ tale: 22% odpuščeni delavci, za 48% zvišana storitev (proizvodnja). To se pravi, da moramo za 60% več napraviti na šihit kakor 1931. 1932. leta, plače pa imamo iste. (Skoda, da nima „Slovenec“ tudi v Franciji dopisnika.) Tukaj ni nobene statistike, koliko jih je bolnih na tej ali oni bolezni. Zato ni časa! Dan za dnem poslušamo samo: hitro, hitro, sicer kazen!

Tukaj, kjer delam jaz, nas je zaposlenih 6 Slovencev. Najbolj redno hodim na delo jaz. Drugi so skoro vsi bolni. Tudi jaz prijemam za delo z zadnjimi silami, a moram. Imam 3 otroke in moram se siliti, da jim zaslužim kosček kruha.

Vsem bralcem „Ljudske Pravice“ priporočam, da bi svojim prijateljem, sorodnikom in znancem, ki so zaposleni v Franciji, Belgiji, poslali „Ljudsko Pravico“. Mnogo jih je, ki bi radi čitali tak list, kakor je „Ljudska Pravica“, zagovornica slovenskih delovnih slojev in slovenskega naroda. S tem bi razširili ljudsko fronto na one, ki so izven mej Slovenije in ki bi jo močno podprli. — Pozdravlja vas — rudar. —

Živ opomin

„Jutro“ z dne 2. februarja poroča; Prvega februarja t. l. je prišel v Ljubljani v mlekarno v Tavčarjevi ulici siromašno oblečen človek. Naročil je čašo mleka in zemljo. Ko je sedel, je povedal lastnici lokala, da je bolan in da je prišel v Ljubljano v bolnico. Tam ga pa niso sprejeli, češ da je bolnica prenapolnjena. Bolni gost se je po teh besedah naslonil na mizo, kakor da bi zadremal. Čez nekaj časa so šele ostali gostje videli, da se bolnik ne gane. Zastalo mu je srce — zadela ga je kap. Bil je to Anton Majcen iz Smarjete pri Celju. Do lanskega avgusta je bil zaposlen na javnih delih pri Cesti Litija — Radeče, nato pa je ostal brez dela.

Koliko takih slučajev bo še potreba, da bomo dobili Slovenci toliko potrebno novo bolnico v Ljubljani?

Dopisi

Iz uredništva: Dopisnike ponovno prosimo, da nam pošljejo dopise najkasneje do petka pred izidom številke. Mnogo dopisov ne moremo priobčiti, ker jih uredništvo za tekočo številko prepozno sprejme, za naslednjo številko pa zastarijo.

Dalje prosimo naročnike, dopisnike in čitatelje, naj nam pošiljajo dopise o krajevnih gospodarskih kulturnih in političnih razmerah in o krajevnih potrebah in zahtevah ljudstva. Potem bodo vsi dopisi skupaj kazali podrobno sliko potreb in zahtev vse Slovenije in kazali, za katere splošne in krajevne zahteve se mora boriti slovensko kmečko-delavsko gibanje.

Ptuj.

Koncem 1. 1935 je bil premenjen ptujski občinski odbor. Prejšnji fašistični diktatorji so bili odstranjeni. JNS župana Jeršeta je v veliko zadovoljstvo ptujčanov zamenjal znani slovenski pisatelj dr. A. Remec, ki pa je takoj v začetku izjavil, da želi, da bi si ptujčani čimprej svobodno izvolili v mestni svet ljudi svojega zaupanja na temelju tajnih in proporcionalnih volitev.

Dočim sta bila v prejšnjem mestnem svetu dva delavska zastopnika, je v sedanjem ostal samo Koren, ki se je na občinskih sejah vedno zavzemal za malega človeka. Na prvi seji je prečital resolucijo, v kateri ugotavlja, da delavstvo v tem občinskem svetu ni zastopano kakor bi moralo biti.

Pravi, da ptujsko delavstvo soglaša z zahtevo po novih svobodnih, tajnih in proporcionalnih volitvah.

zahteva delo in zaslužek za brezposelne. Denar za to naj se dobi z progresivnim obdavčenjem, to je, čim bogatejši je kdo, tem več naj plača davka (glej „Ljudsko Pravico“ št. 20, članek „Progresivnih davkov“). Javna dela v Ptujju so prepotrebna: regulacija Drave, gradnja in poprava cest in kanalov, občinske hiše!

Zahteva znižanje najemnin v občinskih hišah, ker je večini njih stanovalcem nemogoče plačevati visoke najemnine. Revnim naj se ukine plačevanje najemninskega vinarja.

Zahteva povišanje plač mestnim delavcem in

izjavlja, da bo sodeloval v tem mestnem svetu le pod pogojem, če se bodo upoštevale gornje zahteve delavcev, obrtnikov in nižjih uradnikov in razpisale svobodne, tajne in proporcionalne volitve.

J. Kovač.

Človek iz Nemčije. Pred kratkim je v neki ptujski gostilni nek gospod na žive in mrtve obiral pečeno kokoš. Ko se je najedel, je pričel razlagati, da je iz Nemčije, da je v Sloveniji po službenih opravkih in da je to pot izkoristil, da bi se vsaj enkrat spet najedel perutnine. Nemčija ima namreč za nabavo orožja dovolj denarja, medtem ko ga za meso, mast, maslo in slanino primanjkuje.

Novo mesto.

... Pri nas ni nikake industrije, zato tudi brezposelnost ni tako vidna. Toda kdor pogleda malo globlje v naše razmere, vidi, da je beda pri nas še hujša kakor v marsikaterem industrijskem kraju. Prejšnja leta se je dalo vsaj v obrti nekaj zaslužiti. Sedaj tega ni. Obrtniki, v kolikor še imajo delo, ga opravljajo sami ali kvečjemu s kakim vajencem. Pomočnikov rabijo zelo malo. Zato mladina skoraj obupuje, ker ne vidi nobenega izhoda. Razmere, ki bi se morale po tolikih letih krize vsaj nekoliko izboljšati, se nasprotno še vedno slabšajo.

Nas Slovence še posebej zadevajo udarci. Pomislimo samo na znižanje dobav premoga državnim železnicam iz naših rudnikov, ki ni prizadelo samo slovenskega rudarja, temveč vse slovensko gospodarstvo. Izvajanje sankcij proti Italiji zadeva zopet najbolj slovensko gospodarstvo. Lesna trgovina, ki je skoro edini vir dohodkov slovenskega kmeta, je zaradi sankcij v popolnem zastoj.

Sv. Jurij ob Ščavnici. — Trbegovci ena občina.

Notranji minister je izdal odlok za združitev obeh občin na prošnjo, ki jo je sestavil jurjevski župnik in katero so podpisali njegovi pristaši iz obeh občin. O vprašanju združitve je Ljudska Pravica že pisala. Sedaj, ko je združitev že dejstvo, je važno samo še vprašanje, kdo bo v novi občini gospodaril in odločal. V našem kraju pri občinskih volitvah še nikdar ni šlo za ta ali oni program, za ta ali ona načela in zahteve, temveč je šlo vedno le za kandidate. Na listi, ki je pri zadnjih volitvah hotela biti opozicijska in katere predstavnik je bil župnik, sta med poštenimi ljudmi iz bivše SLS kandidirala podstarosta Sokola, kakor tudi najboljši osebni in politični prijatelj ta-

kratnega bana; samo radi tega, ker sta imela osebne spore s kandidatom oficijelne liste, ki je z brskanjem po računih krajevnega šolskega odbora, gasilske župe, kmetijske družbe in občine dognal velike nepravilnosti. Obe vloženi listi sta bili brez vsakega programa. Tretje načelne liste pa v takratnih prilikah ni bilo mogoče vložiti. Pri predstojajočih volitvah si bosta stali nasproti tudi samo dve listi. Lista JRZ, na kateri bodo kandidirali volilci iz obeh prejšnjih list in brezkompromisna lista slovenske ljudske fronte, na kateri bodo kandidirali vsi tisti možje in fantje — ne glede na svetovne nazore in stranke, ki si hočejo preko samoupravne občine priboriti samopravno Slovenijo.

Sedaj nam je tudi jasno, zakaj je skušal g. Žebot ravno pri nas prirediti manifestacijski shod za štiri župnije skupaj in zakaj se shod 8. septembra ni smel vršiti. Samo zato, ker je g. Žebot kot vodilni pristaš vladne stranke vedel, da bodo pri nas razpisane volitve in da se bodo naši kmetje, žalariji, viničarji in težaki pri teh volitvah izjavili za program, ki ga je včasih zastopala SLS in ki ni istoveten s programom JRZ, za katerega sedaj g. Žebot agitira.

Križevci pri Ljutomeru.

Najden je bil končno povod za razpust našega občinskega odbora. Pri proslulih občinskih volitvah leta 1933, pod Uzunovičem sta bili pri nas vloženi dve listi: lista JNS in lista Jugoslovanske narodne stranke, katero so pristaši bivše SLS tako izdatno podprli, da je dobila lepo večino — zmagala pa je seveda kljub temu lista JNS. Ves čas, odkar je na vlado prišla JRZ, se je pri nas govorilo o tem, da bo občinski odbor razrešen. Najglasneje pa po oktoberskem obisku ministra dr. Kreka. Če bo le mogoče, bomo pri volitvah proti listi JRZ postavili listo slovenske ljudske fronte.

Slovenska Krajina.

Sestanki Združene opozicije v Slovenski Krajini.

Zaupniki slovenskega dela Združene opozicije iz soboškega okraja imajo 9. februarja v hotelu Dobraj v Soboti sestanek in sicer ob pol desetih dopoldne. Sestanek je na povabilo zaupnikov sklical dr. Rudolf Dobovišek, narodni poslanec, izvoljen na listi dr. Mačka. Popoldne ob 3. uri se vrši enak sestanek za lendavski okraj v Beltinčih. Ta dva sestanka sta prva sestanka Združene opozicije, ki jo vodi dr. Maček, v Slov. Krajini po 5. maju, zato sta zbudila močno zanimanje.

Trbovlje.

Dne 19. januarja t. l. je sklicala strokovna organizacija Zveza Rudarjev Jugoslavije v Delavskem domu predavanja z dnevnim redom: Socialna zakonodaja in delavski tisk. Predavala sta dr. Reisman in Eržen iz Maribora. Predavateljica sta podala svoje referate tako glede socialne zakonodaje in delavskega tiska kakor v resnici je. Demagogi bi bili, ako bi dejali, da nista pravilno podala svojih predavanj. Nepravilno in nedemokratsko je to, da se na takih predavanjih ne da besede k debatam, kar bi bila nujna potreba, da se pojmi razjasni.

Bela Krajina.

Bela Krajina meji na reko Kolpo, ki jo loči od sosednje Hrvatske. Dalje gre meja preko Gorjancev in Uskokov. Toda bolj kakor meja bo zanimalo bralce gospodarsko življenje Bele Krajine. Vinogradništvo je precej razvito, tu in tam tudi poljedelstvo. Tudi lesa imamo nekaj. Ko bi bila vsaj polovica tega, kar pridelamo, našega, ne bi hodili bosni in napol nagi.

Če ima kmet še kaj lesa, ga poseka in pelje v mesto do trgovca. Poniuja mu hrastov les, izdelan v železniške prage. Trgovec mu plača za 1 železniški prag (šveler), postavljen na ležarinski prostor, 20 Din. Recimo, da je kmet pripeljal svoj les 20 km daleč in dobi za 1 prag 20 Din. To se pravi, kmet je les moral dati zastonj, dostikrat ni dobil plačanega niti dela in vožnje.

Veliko je kmetij, ki štejejo po 6—10 članov družine. Redijo samo po enega prašiča. Toda suša je vzela kmetu polovico in še več pridelka. Da kupi potrebne živeža, mora še tega edinega prašiča prodati. Ker telega ni imel prilike prodati, ga zakolje in ponuja speh, čeprav bo potem sam nezabeljeno jedel.

Lahko rečemo, da je kmet danes dosti bolj izkoriščen kot zaposlen delavec, ki ima svoje organizacije. Dostikrat sta beda in pomanjkanje na kmetih hujša kot v delavskih okrajih. Seveda dokler ima delavec delo. Pri nas imamo veliko tvrdo Jugoles v Črnomlju, ki ima veliko žago, kjer je zaposlevala okoli 100 delavcev. S 15. januar-

jem t. l. pa je Jugoles odpuštil vse delavstvo. In število delavskih in kmečkih trpinov se je zopet povečalo. Še prej, ko so imeli delo, niso toliko zaslužili, da bi se enkrat na dan pošteno najedli, kaj pa bo šele sedaj? Jugoles je sicer, spravi par milijončkov v svoje nenasično žrelo, on je „preskrbljen“. Toda kaj bomo mi kmetje, ki smo morali dati svoj les napol zastonj, kaj bodo oni brezposelni, ki so izgubili vsako trahico zaslužka? Ali ne bi bilo dobro, če bi skupno zahtevali državno pomoč na račun onih, ki so na naš račun, to je na račun delavca in kmeta obogateli do milijonarjev? Pomislimo in se odločimo! M. J.

(Op. ured.: Dopisnik naj oprost, da smo morali dopis brez naše krivde nekoliko skrajšati. Obenem se še pripravljamo za takšne dopise.)

Grajena pri Ptujju.

Na spomlad 1. 1935 je kupil dornavske gorice s petimi viničarijami neki gospod vinski veletrgovec iz Ljubljane. Letos, ko je bila dobra vinska letina, je nabral toliko, da se je sam gospod pohvalil, da bo dobil za letošnje vino toliko, da bo imel gorice plačane. Torej, če bi takrat dornovski viničarji dobili posojilo, bi bili danes lastniki zemlje, katero obdelujejo in bi bili sedaj prosti dolga. Tako pa so bili tako rekoč prodani z zemljo vred drugemu gospodarju. Kot prej se bodo spet žuljili, trpeli pomanjkanje in vse to zato, da bodo pripomogli svojemu gospodarju, da

Po svetu

Kmetje iz okolice Hamburga so dobili povetje, da smejo prodajati svoje prašiče samo na trgu v Hamburgu, kar je med kmeti neprijetno odjeknilo. Hitlerjanci so kmete prepričevali, da morajo tudi oni doprinese žrtve. Na skupščini je vstal nek kmet in vprašal, ali sme nekaj povedati, ne da bi se mu bilo treba bati kazni. Zagotovili so mu svobodo besede. Kmet je povedal, da najvišje cene, ki jih plačuje država v Hamburgu ne zadoščajo za pokritje lastnih stroškov. Vsi kmetje so govorniku pritrdili. Kljub zagotovljeni svobodi besede je bil kmet radi protidržavnega govorjenja aretiran. Nekaj dni pozneje se je po vasi razvedelo, da se je v policijskih zaporih obesil.

Letos bodo v Nemčiji kmetom zapečatili stroje za izdelovanje masla in jih tako prisilili, da bodo oddajali mleko državnim mlekarnam po smešno nizki ceni.

Jan Skala, lužiško-srbski pisatelj (Lužiški Srbi so slovenska manjšina v Nemčiji), je bil obsojen na 14 dni zapore. Obsodba je bila izrečena na zahtevo nemškega državnega pravdnika, ker Skala na večer lužiško-srbske pesmi ni hotel odzdraviti po hitlerjansko nemškimi izzivačem, ki so demonstrativno peli Horst Vessel Lied (pesem nemških fašistov).

V Angliji se je vršil kongres nestrankarskih organizacij, ki zahtevajo prijateljstvo z Rusijo. Angleški škof iz Birminghama je poslal kongresu pismo, v katerem pravi, da pozdravlja delo Rusije za mir.

Nedavno je bil v Nemčiji obglavljen delavski voditelj Rudolf Klaus. Protesti iz vseh kulturnih dežel so kar deževali v Nemčijo.

Oboževanje Nemčije. Po uradnih podatkih nemškega Zavoda za proučevanje konjunkturo so izračunali, kakor poroča „Daily Herald“, da znašajo neposredni in posredni izdatki za oboževanje Nemčije v zadnjih treh letih, to je od začetka nacionalne socialistične diktature več ko eno milijardo angleških funtov (250 milijard dinarjev).

Ni vse zlato... Pri zbiranju zlata za vojne svrhe, ki ga je odredil Mussolini za vso Italijo, so ugotovili značilno dejstvo: velika večina od države in napol državnih ustanov podeljenih zlatih medalj in odlikovanj se je izkazalo pri preizkušnji kot pločevina ali še kaj slabšega.

(Prager „Tagblatt“, 3. 1. 1936.)

V Nemčiji primanjkuje jajc. Poleg pomanjkanja surovega masla se je sedaj pojavilo večje pomanjkanje jajc. V nekaterih velikih berlinskih restavracijah ni več dobiti jedi, ki jih morajo pripraviti z jajci. Vzrok tega pomanjkanja je v pomanjkanju denarja, da bi Nemčija, kakor doslej, uvažala jajca iz inozemstva. Goebbelsov list „Angriff“ („Napad“) piše: „Živimo v dobi izgradnje države iz nujnih potreb. Volt, krave, svinje in kure se trudijo, da bi obdržali korak z nami. Vse za to potrebno bomo ukrenili.“

(Prager Presse, 10. 1. 36.)

Govorni zbori pred trgovinami masla v Berlinu. V zadnjih dneh je prišlo že večkrat do organiziranih protestov pred trgovinami masla. Dolge vrste čakajočih so v zboru vzklikale: „Hočemo masla!“ Policistom, ki so ljudi mirili, češ, da masla ni, so v zboru odgovarjali: „Gospod policaj, tega ne smete trditi.“ — Če vemo, kako

si bo lahko čez par let s profitom iz teh goric spet kupil nove gorice. Kmet gara, toda on vsaj nekaj zase gara. — Njihov novi gospod, ki ima kapital, je „začel“ — namreč on ni začel, on je samo zapovedal, začeli so viničarji — umno gojiti gorice in sadovnjake, česar mali in srednji kmet ne zmoreta, ker jima primanjkuje sredstev, niti se jima ne izplača kupovati majhnih količin umetnih gnojil in sredstev za zatiranje škodljivcev, ravno tako kot se jima ne izplača nesti v mesto na prodaj božičnih drevesc, ker ga ravno tako stane potrdilo 25 Din kot večjega kmeta, ki pripelje poln voz drevesc na trg. Toda v tem dopisu hočem povedati to: Letos je dal gospod trgovec „rangoliti“ 15.000 m². Njihov oskrbnik je dal rangol prek na sedem partij, ki jih tvorijo viničarji, kočarji, mali in srednji kmetje iz najbližje okolice. Od m², ki ga morajo kopati 80 cm globoko, imajo 80 para; tako zaslužijo pri težkem celodnevem delu komaj 15 Din. Pa kako delo je to: sneg, srež, ilovnato blago, voda, mraz, in večer so onučje pri dobrem obvalu še mokre ko gnoj. — Stvar pa ne bi bila tako enostavna, če bi bilo ljudstvo v okolici složno, kot je sedaj sprevidelo, kajti sami bi lahko postavili ceno, ker delavci od drugod ne bi mogli izhajati: za tako plačo se ne bi mogli preživeti, niti ne bi imeli kje spat. Samo radi pomanjkanja skupnega nastopa za skupno korist morajo viničarji, kočarji, mali in srednji kmetje trpeti še hujšo bedo.

Kočar.

veliko vlogo igra maslo v prehrani nemških revnejših slojev, tedaj nam bo razumljivo razburjenje nemških gospodinj, ki nimajo več s čem zabeliti jedi.

Padanje življenjskega standarda v Združenih državah Amerike. V listu „Hospodářská Politika“ je objavil Jerrz Formánek poročilo o razmerah v USA: „Padanje življenjskega standarda se javlja posebno pri srednjih in spodnjih slojih, čeprav so prizadeti vsi. Povprečno se je prejšnji življenjski standard širših plasti v Ameriki znižal za skoraj 50%, v nekaterih primerih celo za več.“

Emil Ludwig in rasno vprašanje. Sloviti nemški pisatelj Emil Ludwig je govoril v Newyorku na neki prireditvi nemških izseljencev. 4000 poslušalcev mu je burno ploskalo, ko je razkrinkaval nacional-socialistično rasno teorijo in kazal neko drugo državo, v kateri mirno sodeluje 42 narodnosti, gradeč vsaka svojo lastno kulturo v lastnem jeziku.

„Zaničaj svoje starše!“ V časopisu draždanske hitlerjeve mladine čitamo sledeči stavek: „Nemški mladenič mora tudi svoje starše zaničevati, če je to v korist našemu svetovnemu nazoru.“ Kako daleč je še do tega, da bo Hitler ponovil besede Wilhelma II.: „Vi morate streljati na očeta in na mater, če vam jaz to zapovem!“

Brezposelnost v Nemčiji. Po poročilu Državnega zavoda za zavarovanje brezposelnih v Berlinu je naraslo število brezposelnih v mesecu decembru 1935 za 522 tisoč 354 in doseglo število 2.506.806. S tem je brezposelnost v Nemčiji približno enaka kakor koncem 1934. (Prager Presse, 10. 1. 36.)

„Jejte manj masla, pijte več vina.“ V Nemčiji je izbruhnila huda kriza živila. Posebno hudo je pomanjkanje masla, masti, slanine, jajc. Le vina je dovolj. In hitlerjevci so si znali pomagati: „Völkischer Beobachter“ je pričel debelo tiskano parolo: „Jejte manj masla, pijte več vina.“ Utemeljitev je zanimiva: vino ima prav toliko hraniva v sebi kakor maslo... Le kdo verjame?

Aretacija, ki mnogo pove. Glavnega urednika berlinske revije „Deutsche Wochenschau“ („Nemški tedenski pregled“) so zaprli zaradi članka o stanovanjskem vprašanju. Besedilo, zaradi katerega se je izvršila aretacija, se glas: „Reprezentacijske stavbe, ki jih mnogi zamenjuje s kulturnimi spomeniki, naj bi začeli graditi šele tedaj, ko bo izprememba gospodarske strukture v Nemčiji izvršena in ko bo sleherna nemška delavska rodbina imela človeka vredno prebivališče. To delanje je namreč največji spomenik, ki ga lahko postavimo svoji dobi.“

Prispevajte v tiskovni sklad

M. B. Ljubljana 5 Din, S. A., USA 89 dinarjev, Č. B. Gerovo 2 Din, N. Milka, Ljubljana 30 Din, K. R., Stari trg 10 Din. Skupaj 136 Din.

Izdaja konzorcij. Predstavnik in urednik I. Kreft, Ljubljana.

Tisk J. Blasnika nasl., Univerzitetna tiskarna in litografija, d. d. v Ljubljani. Odgovoren L. Mikuš.